

Bezinning 89: Het passieverhaal 1

Passiezondag B-jaar: lijdensverhaal: Marcus 14:1-15:47 ¹

Het Woord

De volgende dag zou het feest van Pesach en het ongedesemde brood beginnen. De hogepriesters en schriftgeleerden zochten naar een mogelijkheid om Hem door middel van een list gevangen te nemen en te doden. Ze zeiden bij zichzelf: tijdens het feest kan dat niet, want dan komt het volk in opstand.

Toen Hij in Betanië in het huis van Simon – degene die aan huidvraat had geleden – aanwezig was bij een feestmaal, kwam er een vrouw binnen. Ze had een albasten flesje bij zich dat gevuld was met zeer kostbare, zuivere nardusolie. Ze brak het flesje en goot de olie uit over zijn hoofd. Sommige aanwezigen zeiden geërgerd tegen elkaar: ‘Waar is deze verkwisting goed voor? Die olie had immers voor meer dan driehonderd denarie verkocht kunnen worden, en dat geld hadden we aan de armen kunnen geven.’ Ze voeren tegen haar uit. Maar Jezus zei: ‘Laat haar met rust, waarom vallen jullie haar lastig? Ze heeft iets goeds voor Mij gedaan. Want de armen zijn altijd bij jullie en jullie kunnen weldaden aan hen bewijzen wanneer je maar wilt, maar Ik zal niet altijd bij jullie zijn. Wat ze kon, heeft ze gedaan: ze heeft mijn lichaam nu al met olie gebalsemd, met het oog op mijn begrafenis. Ik verzeker jullie: waar ook maar ter wereld het goede nieuws verkondigd wordt, zal ter herinnering aan haar verteld worden wat zij heeft gedaan.’

Toen ging Judas Iskariot, een van de twaalf, naar de hogepriesters om Hem aan hen uit te leveren. Toen zij dit hoorden, waren ze opgetogen en beloofden ze hem geld te zullen geven. En hij zong op een mogelijkheid om Hem op een geschikt moment uit te leveren. Op de eerste dag van het feest van het ongedesemde brood, wanneer het pesachlam wordt geslacht, zeiden zijn leerlingen tegen Hem: ‘Waar wilt U dat wij voorbereidingen gaan treffen zodat U het pesachmaal kunt eten?’ Hij stuurde twee van zijn leerlingen op pad en zei tegen hen: ‘Ga naar de stad. Daar zal een man die een kruik water draagt jullie tegemoetkomen; volg hem en wanneer hij ergens binnengaat, moeten jullie tegen de heer des huizes zeggen: “De Meester vraagt: “Waar is het gastenvertrek waar Ik met mijn leerlingen het pesachmaal kan eten?”” Hij zal jullie een grote bovenzaal wijzen, die al is ingericht en waar alles gereed staat; maak daar het pesachmaal voor ons klaar.’ De leerlingen vertrokken naar de stad en alles gebeurde zoals Hij gezegd had en ze bereidden het pesachmaal.

Toen de avond was gevallen, kwam Hij met de twaalf. Terwijl ze aanlagen voor de maaltijd, zei Jezus: ‘Ik verzeker jullie: een van jullie, die met Mij eet, zal Mij uitleveren.’ Ze werden bedroefd en vroegen een voor een aan Hem: ‘Ik ben het toch niet?’ Maar Hij zei tegen hen: ‘Het is een van jullie twaalf, die met Mij uit dezelfde kom eet. Want de Mensenzoon zal heengaan zoals over Hem geschreven staat,

¹ De verzen 14:1-72 (cursief) zijn facultatief.

maar wee de mens door wie de Mensenzoon uitgeleverd wordt: het zou beter voor hem zijn als hij nooit geboren was.'

Terwijl ze aten, nam Hij een brood, sprak het zegengebied uit, brak het brood, deelde het uit en zei: 'Neem hiervan, dit is mijn lichaam.' En Hij nam een beker, sprak het dankgebed uit en gaf hun de beker, en allen dronken eruit. Hij zei tegen hen: 'Dit is mijn bloed, het bloed van het verbond, dat voor velen vergoten wordt. Ik verzeker jullie: Ik zal niet meer van de vrucht van de wijnstok drinken tot de dag komt dat Ik er opnieuw van zal drinken in het koninkrijk van God.'

Nadat ze de lofzang hadden gezongen, vertrokken ze naar de Olijfberg. Jezus zei tegen hen: 'Jullie zullen allemaal ten val komen, want er staat geschreven: "Ik zal de herder doden, en de schapen zullen uiteengedreven worden". Maar nadat Ik uit de dood ben opgewekt, zal Ik jullie voorgaan naar Galilea.' Petrus zei tegen Hem: 'Misschien zal iedereen ten val komen, maar ik niet!' Jezus antwoordde: 'Ik verzeker je: juist jij zult Me vannacht, nog voor de haan tweemaal gekraaid heeft, driemaal verloochenen.' Maar Petrus hield met grote stelligheid vol: 'Al zou ik met U moeten sterven, ik zal U nooit verloochenen.' Alle anderen zeiden iets dergelijks.

Ze kwamen bij een olijfgaard die Getsemane heette en Hij zei tegen zijn leerlingen: 'Blijven jullie hier zitten, terwijl Ik ga bidden.' Hij nam Petrus, Jakobus en Johannes met zich mee. Hij voelde zich onrustig en angstig worden en zei tegen hen: 'Ik voel me dodelijk bedroefd; blijf hier waken.' Hij liep nog een stukje verder, liet zich toen op de grond vallen en bad dat dit uur zo mogelijk aan Hem voorbij mocht gaan. Hij zei: 'Abba, Vader, voor U is alles mogelijk, neem deze beker van Mij weg. Maar laat niet gebeuren wat Ik wil, maar wat U wilt.' Hij liep terug en zag dat zijn leerlingen lagen te slapen. Hij zei tegen Petrus: 'Simon, slaap je? Kon je niet één uur waken? Blijf wakker en bid dat jullie niet in beproeving komen; de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak.' Weer ging Hij weg om te bidden, met dezelfde woorden als daarvoor. Toen Hij weer terugkwam, lagen ze opnieuw te slapen, want hun ogen vielen steeds dicht en ze wisten niet wat ze Hem moesten antwoorden. Toen Hij voor de derde maal terugkwam, zei Hij tegen hen: 'Liggen jullie daar nog steeds te slapen en te rusten? Het is zover: het ogenblik is gekomen waarop de Mensenzoon wordt uitgeleverd aan de zondaars. Sta op, laten we gaan; kijk, hij die Me uitlevert, is al vlakbij.'

Nog voor Hij uitgesproken was, kwam Judas eraan, een van de twaalf, in gezelschap van een met zwaarden en knuppels bewapende bende, die door de hogepriesters, schriftgeleerden en oudsten was gestuurd. Met hen had zijn verrader een teken afgesproken. Hij had gezegd: 'Degene die ik kus, die is het. Neem Hem gevangen en voer Hem weg onder strenge bewaking.' Toen hij eraan kwam, liep hij recht op Jezus af, zei: 'Rabbi!' en kuste Hem. Ze grepen Hem vast en namen Hem gevangen. Een van de omstanders trok een zwaard, ging de dienaar van de hogepriester te lijf en sloeg hem een oor af. Jezus zei tegen hen: 'U bent er met zwaarden en knuppels op uitgetrokken om Mij te arresteren, alsof Ik een misdadiger ben! Dagelijks was Ik bij jullie in de tempel om onderricht te geven, en toen hebben jullie Me niet gevangengenomen; maar dit gebeurt omdat de Schriften in vervulling moeten gaan.' Toen lieten allen Hem in de steek en vluchtten weg. Een jongeman, die alleen een linnen kleed aanhad, probeerde bij Hem te blijven, maar toen ook hij werd vastgegrepen, liet hij het kleed in hun handen achter en vluchtte naakt weg.

Jezus werd meegevoerd naar het huis van de hogepriester om te worden voorgeleid en alle hogepriesters, oudsten en schriftgeleerden kwamen daar bijeen. Petrus volgde Hem op een afstand tot op de binnenplaats van het huis van de hogepriester, waar hij tussen de knechten ging zitten en zich warmde aan het vuur.

De hogepriesters en het hele Sanhedrin probeerden iemand een getuigenverklaring tegen Jezus te laten afleggen op grond waarvan ze Hem ter dood konden veroordelen, maar dat lukte hun niet; want hoewel veel mensen een valse verklaring aflegden, waren hun getuigenissen niet eensluidend. Toen kwamen er een paar met de volgende valse verklaring: 'We hebben Hem horen zeggen: "Ik zal die door mensenhanden gemaakte tempel afbreken en in drie dagen een andere opbouwen die niet door mensenhanden gemaakt is".' Maar ook op dit punt waren de getuigenverklaringen niet afdoende. De hogepriester stond op en vroeg Jezus: 'Waarom antwoordt U niet? U hoort toch wat deze getuigen zeggen?' Maar Hij bleef zwijgen en antwoordde niet. Toen vroeg de hogepriester Hem: 'Bent U de Messias, de Zoon van de Gezegende?' Jezus zei: 'Dat ben Ik en u zult de Mensenzoon aan de rechterhand van de Machtige zien zitten en Hem zien komen op de wolken van de hemel.' De hogepriester scheurde zijn kleren en zei: 'Waarvoor hebben we nog getuigen nodig? U hebt de godslastering gehoord; wat is uw oordeel?' Allen oordeelden dat Hij schuldig was en de doodstraf verdiende. Toen begonnen sommigen Hem te bespuwen; ze blinddoekten Hem en sloegen Hem in het gezicht en zeiden tegen Hem: 'Profeteer nu maar!' en ook de dienaren onthaalden Hem op vuistslagen.

Terwijl Petrus beneden op de binnenplaats was, kwam een van de dienstmeisjes van de hogepriester voorbij. Toen ze Petrus bij het vuur zag zitten, keek ze hem aan en zei: 'Jij was ook bij die Jezus van Nazaret!' Maar hij ontkende dat en zei: 'Ik weet niet waar je het over hebt, ik begrijp echt niet wat je bedoelt.' Hij ging naar buiten, naar het voorportaal en er kraaide een haan. Toen het meisje hem daar weer zag, zei ze opnieuw, nu tegen de omstanders: 'Hij is een van hen!' Maar hij ontkende het weer. En al gauw zeiden ook de omstanders tegen Petrus: 'Je bent wel degelijk een van hen, jij komt immers ook uit Galilea.' Maar hij begon te vloeken en zwoer: 'Ik ken die man over wie jullie het hebben niet!' En meteen kraaide de haan voor de tweede keer. En Petrus herinnerde zich dat Jezus tegen hem gezegd had: 'Voordat een haan tweemaal heeft gekraaid, zul je Mij driemaal verloochenen.' En toen hem dat te binnen schoot, begon hij te huilen.

's Ochtends in alle vroegte kwamen de hogepriesters, de oudsten en de schriftgeleerden en het hele Sanhedrin in vergadering bijeen. Na Jezus geboeid te hebben, brachten ze Hem weg en leverden Hem over aan Pilatus.

Pilatus vroeg Hem: 'Bent U de koning van de Joden?' Hij antwoordde: 'U zegt het.' De hogepriesters brachten allerlei beschuldigingen tegen Hem in. Pilatus vroeg Hem toen: 'Waarom antwoordt U niet? U hoort toch waar ze U allemaal van beschuldigen?' Maar Jezus zei helemaal niets meer, tot verwondering van Pilatus. Pilatus had de gewoonte om op elk pesachfeest een gevangene vrij te laten op verzoek van het volk. Op dat moment zat er een zekere Barabbas gevangen, samen met de andere opstandelingen die tijdens het oproer hadden vermoord. Een grote groep mensen trok naar Pilatus en begon hem te vragen om ook nu te doen wat zijn gewoonte was. Pilatus vroeg hun: 'Wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?' Want hij begreep wel dat de hogepriesters Hem uit afgunst hadden uitgeleverd. Maar de hogepriesters hitsten de menigte op om te zeggen dat hij Barabbas moest vrijlaten. Toen zei Pilatus tegen hen: 'Wat wilt u dan dat ik doe met die man die u de koning van de Joden noemt?' En ze begonnen weer te schreeuwen. 'Kruisig Hem!' riepen ze. Pilatus vroeg: 'Wat heeft Hij dan misdaan?' Maar ze schreeuwden nog harder: 'Kruisig Hem!'

Omdat Pilatus de menigte tevreden wilde stellen, liet hij Barabbas vrij. Jezus leverde hij uit om gekruisigd te worden, nadat hij Hem eerst nog had laten geselen.

De soldaten leidden Hem weg, het paleis (dat wil zeggen het pretorium) in, en riepen de hele cohort bijeen. Ze trokken Hem een purperen gewaad aan, vlochten een kroon van doorntakken en zetten Hem die op. Daarna brachten ze Hem hulde met de woorden: 'Gegroet, koning van de Joden!' Ze

sloegen Hem met een rietstok tegen het hoofd en bespuwden Hem en bogen onderdanig voor Hem. Nadat ze Hem zo hadden bespot, trokken ze Hem het purperen gewaad uit en deden Hem zijn kleren weer aan.

Toen brachten ze Hem naar buiten om Hem te kruisigen. Ze dwongen een voorbijganger die net de stad binnenkwam, Simon van Cyrene, de vader van Alexander en Rufus, om het kruis te dragen. Ze brachten Hem naar Golgota, wat in onze taal 'schedelplaats' betekent. Ze wilden Hem met mirre vermengde wijn geven, maar Hij nam die niet aan. Ze kruisigden Hem en verdeelden zijn kleren onder elkaar; ze dobbelden erom wie wat zou krijgen. Het was in het derde uur na zonsopgang toen ze Hem kruisigden. Het opschrift met de aanklacht tegen Hem luidde: 'De koning van de Joden.' Samen met Hem kruisigden ze twee misdaders, de een rechts van Hem, de andere links. De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met Hem: 'Ach, kijk nu toch eens! U die de tempel afbreekt en in drie dagen weer opbouwt, red Jezelf toch door van het kruis af te komen.' Ook de hogepriesters en de schriftgeleerden maakten onder elkaar zulke spottende opmerkingen: 'Anderen heeft Hij gered, maar zichzelf redden kan Hij niet; laat die Messias, die koning van Israël, nu van het kruis afkomen. Als we dat zien, zullen we geloven!' Ook de twee andere gekruisigden beschimpten Hem.

Op het middaguur viel er een duisternis over het hele land, die drie uur aanhield. Aan het einde daarvan, in het negende uur, riep Jezus met luide stem: 'Eloï, Eloï, lema sabachtani?', wat in onze taal betekent: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U Mij verlaten?' Toen de omstanders dat hoorden, zeiden enkelen van hen: 'Hoor, Hij roept Elia!' Iemand ging snel een spons halen, doordrenkte die met zure wijn, stak de spons op een stok en probeerde Hem te laten drinken, terwijl Hij zei: 'Laten we eens kijken of Elia komt om Hem eraf te halen.' Maar Jezus slaakte een luide kreet en blies de laatste adem uit. En het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot onder in tweeën. Toen de centurio, die recht tegenover Hem stond, Hem zo zijn laatste adem zag uitblazen, zei hij: 'Werkelijk, deze mens was Gods Zoon.'

Van een afstand keken ook enkele vrouwen toe, onder wie Maria uit Magdala en Maria de moeder van Jakobus de jongere en van Joses, en Salome. Toen Hij in Galilea verbleef, waren deze vrouwen Hem gevolgd en hadden ze voor Hem gezorgd, net als vele andere vrouwen die met Hem waren meegereisd naar Jeruzalem.

Toen de avond al gevallen was (het was de 'voorbereidingsdag', dat wil zeggen de dag voor de sabbat), kwam Josef van Arimatea, een vooraanstaand raadsheer, die zelf ook de komst van het koninkrijk van God verwachtte. Hij raapte al zijn moed bijeen en ging naar Pilatus, die hij om het lichaam van Jezus vroeg. Het bevreedde Pilatus dat Hij al dood zou zijn en hij riep de centurio bij zich, aan wie hij vroeg of Jezus al gestorven was en toen de centurio dat bevestigd had, gaf hij het lijk aan Josef. Josef kocht een stuk linnen, haalde Jezus van het kruis en wikkelde Hem in het linnen. Daarna legde hij Hem in een graf dat in de rots was uitgehouwen en rolde een steen voor de ingang.

Maria uit Magdala en Maria de moeder van Joses keken toe in welk graf Hij werd gelegd.

Stilte bij het Woord

Een woord bij het Woord

Het verhaal van Jezus' terechtstelling, lijden, kruisweg, stervensproces en sterven zit vol contrasten. De rechtvaardige sterft de dood van terroristen, slaven en rovers. Hij die liefde en dienstbaarheid

was voor iedereen, wordt door iedereen verlaten, ook zijn meest nabije volgelingen. Hij die niemand verraadt, wordt zelf verraden.

In het dubbelproces, een voor de godsdienstige overheid en een voor de politieke bezetter, wordt de spanning opgebouwd tot het moment dat Hij voor de keuze wordt geplaatst te zeggen wie Hij is. Hij weet wat het gevolg zal zijn, maar Hij blijft trouw aan zijn Vader en de roeping en zending die zijn Vader Hem gegeven heeft: de Messias zijn en meer dan dat: Zoon van God. Het is de eerste en enige keer in het Marcusevangelie dat Hij zijn identiteit openbaart. Nu kan Hij openlijk zeggen wie Hij is, nu Hij gevangen genomen is en zijn terechtstelling nabij is. Ja, Hij is de Messias, Zoon van God, maar op de wijze van de lijdende dienaar uit Jesaja: zwijgend laat Hij zich als een lam naar de slachtbank leiden.

Alleen een paar vrouwen zijn Hem tot aan zijn dood gevolgd. Zij zeggen niets. Ze zwijgen. Ook zij zwijgen. Het is de sprekende stilte, die we zo vaak inlassen als heel erg diep lijden mensen treft. Een minuut stilte zegt meer dan eindeloos veel woorden.

Het Woord in mijn leven

Ik houd een minuut (of meer) stilte uit medeleven met het sterven van de Messias, Gods Zoon. Ik dank Hem omdat Hij zichzelf gegeven heeft in woord en daad, in brood en wijn, tot op het kruis. Ik kies een persoon uit die erg veel lijdt en breng hem of haar een liefdevol bezoek.

Bidden met het Woord: psalm 22

Mijn God, mijn God,
waarom hebt U mij verlaten?
U blijft ver weg en redt mij niet,
ook al schreeuw ik het uit.
'Mijn God!' roep ik overdag
en U antwoordt niet,
's nachts, en ik vind geen rust.

U bent de Heilige,
die op Israëls lofzangen troont.
Op U hebben onze voorouders vertrouwd;
zij hebben vertrouwd en U verlost hen,
tot U geroepen en zij ontkwamen,
op U vertrouwd en zij werden niet beschaamd.

Maar ik ben een worm en geen mens,
door iedereen versmaad, bij het volk veracht.
Allen die mij zien, bespotten mij,
ze schudden meewarig het hoofd:
'Wend je tot de Heer! Laat Hij je verlossen,
laat Hij je bevrijden, Hij houdt toch van je?'

U hebt mij uit de buik van mijn moeder gehaald,
mij aan haar borsten toevertrouwd,

bij mijn geboorte vingen Uw handen mij op,
van de moederschoot af bent U mijn God.

Blijf dan niet ver van mij,
want de nood is nabij
en er is niemand die helpt.
Een troep stieren staat om mij heen,
buffels van Basan omsingelen mij,
roofzuchtige, brullende leeuwen
sperrren hun muil naar mij open.

Als water ben ik uitgegoten,
mijn gebeente valt uiteen,
mijn hart is als was,
het smelt in mijn lijf.
Mijn kracht is droog als een potscherf,
mijn tong kleeft aan mijn gehemelte,
U legt mij neer in het stof van de dood.

Honden staan om mij heen,
een woeste bende sluit mij in,
zij hebben mijn handen en voeten doorboord.
Ik kan al mijn beenderen tellen.
Zij kijken vol leedvermaak toe,
verdelen mijn kleren onder elkaar
en werpen het lot om mijn mantel.

Heer, houd U niet ver van mij,
mijn sterkte, snel mij te hulp.
Bevrijd mijn ziel van het zwaard,
mijn leven uit de greep van die honden.
Red mij uit de muil van de leeuw,
bescherm mij tegen de horens van de wilde stier.
U geeft mij antwoord.

Ik zal Uw naam bekendmaken,
U loven in de kring van mijn volk.
Loof Hem, allen die de Heer vrezen,
breng Hem eer, kinderen van Jakob,
wees beducht voor Hem, volk van Israël.

Hij veracht de zwakke niet,
verafschuwt niet wie wordt vernederd,
Hij wendt zijn blik niet van Hem af,
maar hoort zijn hulpgeroep.

Van U komt mijn lofzang in de kring van het volk,
mijn geloften los ik in bij wie U vrezen.
De vernederden zullen eten en worden verzadigd.
Zij die Hem zoeken, brengen lof aan de Heer.

Voor altijd mogen jullie leven!

Overall, tot aan de einden der aarde,
zal men de Heer gedenken en zich tot Hem wenden.
Voor U zullen zich buigen
alle stammen en volken.
Want het koningschap is aan de Heer,
Hij heerst over de volken.

Wie op aarde in overvloed leven,
zullen aanzitten, zich voor Hem buigen.
Ook zullen voor Hem knielen
wie in het graf zijn neergedaald,
wie hun leven niet konden behouden.

Een nieuw geslacht zal Hem dienen
en aan de kinderen vertellen van de Heer;
aan het volk dat nog geboren moet worden
zal het van zijn gerechtigheid verhalen:
Hij is een God van daden.

© Eric Haelvoet 2012